

שרות חוגריט לפקוחות החקריט

1780 (42)
נובמבר 2015

א.ג.ג.,

הנדון: היערכות לקראת תום שנת המס 2015 ותחילת שנת המס 2016

חלק א' - כללי

היערכות לקראת תום שנת המס 2014 ותחילת שנת המס 2015

כמו לקראת תום כל שנת מס, יש להיערך לביצוע פעולות עד לתום אותה שנה, או לדחיית ביצוע פעולות מסוימות אחרות עד לתחילת השנה העוקבת. לגבי השלכות המס בשל הפעילות בשוק ההון, לרבות קיזוז הפסדים מניירות ערך.

חוזר זה מחולק לפרקים הבאים:

פרק א - נושאים הקשורים למיסוי חברות
פרק ב - נושאים הקשורים למיסוי יחידים

פרק א. נושאים הקשורים למיסוי חברות

להלן נתונים על השינויים בשיעורי מס החברות בעשור האחרון:

שנת המס	שיעור המס	שנת המס	שיעור המס
2003	36%	2009	26%
2004	35%	2010	25%
2005	34%	2011	24%
2006	31%	2012	25%
2007	29%	2013	25%
2008	27%	2014 ואילך	26.5%

החל משנת המס 2010, שיעורי מס אלו הם גם שיעורי המס על רווח הון ריאלי בידי חברות.

ביום 3 בספטמבר 2015 הודיעו ראש הממשלה ושר האוצר כי בכוונתם להפחית את שיעור מס החברות החל מתחילת 2016 לשיעור של 25%. נכון לכתיבת חוזר זה טרם החל תהליך החקיקה בנושא ולא ברור אם הוא אכן יצא לפועל. אם תתבצע הפחתה זו בשיעור מס החברות, יש בה כדי להוות תמריץ לדחיית הכנסות ולהקדמת הוצאות לפני תום שנת המס 2015, והכל בהתאם להוראות החוק.

1. הכנסות

- חיובי ריבית לפי סעיפים 3(ט) ו-3(י) לפקודה. תשומת לב לשינויים שחלו בשנים האחרונות בנוסח הסעיפים הנ"ל, וכן לתיקון שיעור הריבית המינימלית מכוח התקנות לפי סעיף 3(י) לפקודה והתקנות לפי סעיף 3(ט) לפקודה.

- עיתוי ביצוע עסקאות - לפני או אחרי תאריך המאזן (מחזור מכירות, מכירת מלאי מת וכיוצ"ב).
- קביעת מועד תקבול דמי שכירות מראש (סעיף 8 לפקודה).
- כאשר נוצר השנה הפסד הון ממכירת מכוונות וציוד ומתוכננת רכישה של מכוונות וציוד בשנים הבאות, כדאי לשקול להקדים את הרכישה לשנה הנוכחית כדי לנצל את ההטבות שבסעיף 27 לפקודה (הפיכת הפסד הון להפסד פירותי).
- באם נוצר השנה רווח הון ריאלי ממכירת נכס בר פחת, ניתן לשקול לדחות את רווח ההון, באמצעות רכישת נכס בר פחת אחר המחליף את הנכס הנמכר (שיחלוף נכסים), והכול בכפוף לאמור בסעיף 96 לפקודה. נציין כי במסגרת החוק לתיקון סדרי עדיפויות משנת 2003 תוקן גם סעיף 96 לפקודה ובמסגרתו הוחרגו נכסים מסוימים לגביהם ניתן יהיה להכיל את הוראת השחלוף (למשל: רכבי ליסינג, זכויות במקרקעין בחו"ל, ועוד).
- כאשר קיימים הפסדים עסקיים שוטפים - יש לשקול הקדמת הכנסות שאינן בהכרח הכנסות מעסק (כגון: דמי שכירות מראש, משיכת פיצויים מקופת גמל, וכיוצ"ב) לשם קיזוון מההפסדים השוטפים.
- יישום הוראות שנותרו גם לאחר ביטולו של חוק התיאומים בשל אינפלציה: ניכוי נוסף בשל פחת בהתאם לסעיפים 3 ו-18 לחוק; הפסד ריאלי לפי סעיף 9(ג) לחוק;
- "עבודות ממושכות" (מתייחס בעיקר לקבלנים, אך לא רק להם):
- (א) קביעת שיעור הביצוע של "עבודה ממושכת" בהתחשב בהוראות, לפיהן ביצוע בשיעור של 25% לפחות מחייב דיווח על רווח, וביצוע של 50% לפחות מתיר קיזוון הפסד.
- (ב) לגבי קבלן בונה - קביעת המועד בו יראו בניין שנבנה כ"בניין ראוי לשימוש" - מועד המחייב דווח על ההכנסה/הכרה בהפסד.

2. הוצאות, ניכויים וזיכויים המותרים על "בסיס מזומנים"¹

- ככלל, כבכל שנה, מומלץ להקדים הוצאות המותרות על בסיס מזומן (כדוגמת ההוצאות המפורטות בהמשך), כדי להפחית את תשלום המס לשנה הנוכחית.
- השלמת תשלומים בשל הוצאות נלוות לשכר (קופות גמל, קרן השתלמות, ביטוח מנהלים).
 - השלמת תשלומים בשל פיצויי פרישה- לשנה השוטפת לרבות עדכון בגין תוספת שכר בשל שנים קודמות.
 - הקדמת התשלומים הבאים: פיצויים למפוטרים מכספי החברה, פדיון חופשה, דמי הבראה, בונוסים וכיוצ"ב.
 - הקדמת תשלומים שונים (ספרות מקצועית, השתלמויות, צרכי משרד, תיקונים והחזקה וכיוצ"ב).
 - תשלום הוצאות לתושבי חוץ עד תום השנה, או לחילופין תשלום הניכוי במקור המתאים לא יאוחר משלושה חודשים לאחר תום שנת המס (והעברתו לפקיד השומה תוך 7 ימים מיום הניכוי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס), על מנת להכשיר את ההוצאה לצרכי מס.

¹ אין הכוונה לדיווח כולל לפי בסיס מזומן, שלגבי האפשרות לבחור בו, שונתה בשנת 2012 עמדת רשות המסים.

- תשלומים בשל הוצאות מחקר, סרטים, נפט (מוצע לקבל ייעוץ ספציפי לפני ביצוע התשלום).
- פניה למדען הראשי לצורך קבלת אישור שהוצאות המחקר והפיתוח עומדות בתנאים אשר יאפשרו הכרה בהוצאות הנ"ל כהוצאות בשנה השוטפת. אין הכרח לקבל ממנו מענק (פס"ד פנורמה).
- תשלום דמי פינוי.
- ניכוי מיוחד לרכישת קופות רושמות.
- תשלומים בשל תרומות למוסדות מוכרים .
- דחיית הכרה בהוצאות (כגון אי תביעת פחת מואץ וכו'), ככל שהדבר ניתן על פי החוק, אם בשנת המס השוטפת לחברה הכנסה מאושרת/מוטבת הפטורה ממס או החייבת במס מופחת.

3. "בעלי שליטה"

- הקדמת/בחינת עיתויים של תשלומים לבעלי שליטה ב"חברה שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם", כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה, שיש לנכות מהם מס במקור או תשלום הניכוי במקור. ניתן לשלם את ניכוי המס במקור עד תום שלושה חודשים מתום שנת המס (ולהעבירו לפקיד השומה תוך 7 ימים מיום הניכוי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס), על מנת שההוצאה תותר בניכוי (והכל בתנאי שההכנסה נכללה אצל בעל השליטה בדוח על הכנסותיו לאותה שנה).
- הפקדות לקופת גמל לקצבה, לפיצויים ולקרן השתלמות עבור בעלי שליטה, במיוחד לאור הוראות תיקון 190 לפקודה אשר מרחיב החל משנת 2012 את גובה ההוצאה שתינתן לחברה בשל הפקדות לקצבה עבור בעל שליטה .
- שיקולים לאי חלוקת מענקים ודמי ניהול לבעלי שליטה, בהתחשב בפער בין שיעורי המס לגבי חברה ולגבי יחיד.
- ביטוח לאומי - בעל שליטה בחברת מעטים לא מוכר כעובד שכיר, הן לעניין תשלום דמי הביטוח והן לעניין הזכאות לגמלאות (לגבי ביטוח אבטלה וביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק מעביד).
- חיוב בעלי שליטה בריבית לפי סעיף 3(ט) לפקודה: בשנת 2015 השיעור המינימאלי עומד על 4.07% לשנה (נומינלי) .
- זקיפה של הפרשי הצמדה בגין הלוואות בעלים - הוצאות הפרשי הצמדה מוכרות לחברה ופטורות ממס בידי יחיד בעל השליטה.
- חשיפה למיסוי משיכות בעלי שליטה שלא הוחזרו כהכנסת עבודה או כדיבידנד.
- ביום 28 באוקטובר 2013 פורסמו המלצות הצוות לנושא "חברות ארנק". המלצות הצוות ניתנו לפי סוגי החברות, על פי סוג פעילותן ומבנה הבעלות עליהן- חברת נושאי משרה, חברת חיץ שעיקרה הכנסה פסיבית, חברת משלח יד וחברה צוברת. עוד הומלץ על מיסוי משיכת בעלים שלא הוחזרה לחברה תוך שלושה חודשים. בשלב זה מדובר בהמלצות בלבד, ללא ניסוחים מוצעים לתיקון הפקודה. מומלץ לעקוב אחר ההתפתחויות בנושא זה .

4. תשלומי מס

- השלמת מקדמות בשל "הוצאות עודפות" שצריכות להשתלם על חשבון השנה השוטפת (בעיקר בחברה בהפסדים).
- תשלום יתרת חוב המס עד 31 בינואר 2016 ללא חיוב בהפרשי הצמדה וריבית, או עד תום פברואר 2016 תוך תשלום מחצית הפרשי הצמדה והריבית, או עד תום מארס 2016 תוך תשלום 75% מהפרשי הצמדה והריבית.
- יש לשקול תשלומי מענקים על מנת להקטין את הרווח ובכך להקטין את הפרשי ההצמדה וריבית המוטלים ממחצית שנת המס בשל הפחתת מקדמות בלתי מוצדקת.
- התאמת המחזור שדווח לצרכי תשלום מקדמות למחזור בפועל והשלמת הפרשים בדוח דצמבר.
- התאמת המחזור ודווח כנ"ל לצרכי מס ערך מוסף.

5. שונות

- סיום הטיפול בחובות מסופקים ותביעות כספיות שנויות במחלוקת, מוקדם ככל האפשר עד תום שנת המס, לשם התרתם בניכוי בשנה השוטפת.
- בדיקת האפשרות לדרוש החזר מע"מ בגין חובות אבודים..
- הסכמי ניהול - יש לבחון את הסכמי הניהול עם צדדים קשורים. אם אין הסכמי ניהול, יש לעגן את ההסכמות בין הצדדים בכתב, לרבות מילוי טופס 1213 (תכנוני מס חייבים בדיווח), באם יש צורך בכך.
- השלמת פרטי דיווח על תשלומים וניכויים במקור לגבי: סכום התשלום (לרבות בגין תשלומים שלא נוכה מהם מס במקור), סכום הניכוי, שם מקבל התשלום, מענו ומספר תעודת הזהות ובחבר בני-אדם מספר מזהה אחר בצורה מדויקת כדי למנוע אי התרת הסכומים כהוצאה (וכן בעיות בקליטת הדוח המקוון).
- בדיקת סוג פנקסי החשבונות שיש לנהל מתחילת שנת המס 2016, בהתאם להוראות ניהול פנקסים, באם חלו שינויים בפעילות העסק (מחזור, מספר עובדים).
- יש לשקול דיווח על בסיס מזומנים לצרכי מס לגבי חברות העוסקות במתן שירותים ואין להן מלאי עסקי, וזאת גם אם הדוחות הכספיים שלהן ערוכים לפי בסיס מצטבר. **במהלך שנת 2012 הוציאה רשות המסים חוזר מקצועי בנושא בו החמירה את גישתה לגבי הזכאות לדיווח על בסיס מזומן.**
- איסור על גילום מס קבוצתי - החל מיום 1 בינואר 2011 לא מותר גילום מס הכנסה "קבוצתי" (מחוץ לתלושי השכר) של הטבות, הניתנות לייחוס ספציפי לעובדים וכל האישורים שניתנו על ידי רשות המסים (אם ניתנו) לגילום "קבוצתי" התבטלו וכן בוטלה אפשרות הדיווח ע לגילום "קבוצתי" בטופסי 126, אשר יוגשו לגבי שנת המס 2011 ואילך. החל מהמועד האמור יש לגלם בתלושי השכר הטבות, הניתנות לייחוס ספציפי, ואילו הטבות, שאינן ניתנות לייחוס ספציפי, יסווגו כהוצאה עודפת.
- שינויי מבנה - מועד שינויי מבנה בדרך של פיצול ומיזוג (למעט בדרך של החלפת מניות לפי סעיף 103 לפקודה), צריך להיות בתום שנת המס בלבד (חברות נסחרות, לדוגמה, גם בתום

רבעון). לפיכך, תאגידים שרוצים לבצע פיצול או מיזוג חייבים להיערך לכך לפני תום השנה, ולהגיש בקשה לאישור מקדמי לרשות המסים לפני אותו מועד. חשוב לציין, כי נישום שלא ייערך לביצוע המיזוג או הפיצול כאמור עד סוף השנה, ייאלץ, בדרך כלל, לדחות את שינוי המבנה בשנה נוספת.

באם מדובר בהחלפת מניות לפי סעיף 103כ לפקודה, יש להגיש את הבקשה לאישור מקדמי, 60 יום לפחות לפני מועד המיזוג. יש לזכור שהמגבלה של שנתיים הנקובה בסעיף, הינה השנה השוטפת + שנתיים נוספות, כך שיש אינטרס לבצע את ההחלפה לפני תום השנה.

נזכיר כי במהלך שנת 2012 פרסמה רשות המסים הנחיה ובה הקלה במגבלות הדילול הקיימות לאחר ביצוע שינוי מבנה.

כמו כן, ביום 8 באוגוסט 2012 פרסמה רשות המסים "מסלול ירוק" חדש להחלטות מקדמיות בעניין עסקאות למכירת חברות בדרך של החלפת מניות בהתאם להוראות סעיף 104ח - [טופס 914](#) וטופס 915.

- ניכוי הוצאות ריבית והצמדה על חוב ניכויים - בפס"ד **שריג אלקטריק**, קבע בית המשפט העליון, כי הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין חוב ניכויים יותרו בניכוי ללא קשר למועד הדרישה בניכוי של קרן המס, זאת בניגוד להבחנה שנקבעה בעבר בהלכת הד הקריות. יש הגורסים כי בכך נפתח פתח להכרה בניכוי הוצאות ריבית גם בגין ריבית והצמדה שנצברו על חוב מס רגיל.

6. חשיפות מס בגין קבלת דיבידנד

במקרה של קבלת דיבידנד, קיימת חשיפה לייחוס הוצאות (בעיקר הוצ' מימון) להכנסות מדיבידנד לפי סעיף 18(ג) לפקודה. ראה [ע"א 3892/13 בראון-פישמן](#) וכן ע"מ 11-07-11 37568 **פישמן רשתות**. החשיפה גבוהה יותר אצל חברת החזקות, וכן ככל שהדיבידנד הינו בסכום גבוה יותר וככל שאין לחברה (כמעט) הכנסות נוספות.

7. חשיפות מס בגין חלוקת דיבידנד

- חלוקת דיבידנדים מרווחי שערך - במסגרת החוק לשינוי סדרי עדיפויות משנת 2013, נקבעה הוראה חדשה בפקודת מס הכנסה (סעיף 100א לפקודה) בקשר לאופן מיסוי חלוקת דיבידנדים שחולקו מרווחי שערך. לאור תיקון זה יש לשקול את כדאיות חלוקת דיבידנד מתוך מקור זה.
- אם לחברה המחלקת (או אף לחברה בת שלה) ישנן הכנסות שנהנו מהטבות לפי החוק לעידוד השקעות הון (ובמיוחד הכנסות פטורות), או אם הדיבידנד חולק רק/או גם מתוך רווחים חשבונאיים שלא מוסו (לרבות רווחי אקוויטי), תתכן דרישה של רשויות המס לתשלום מס נוסף. ראה ע"מ 1097/09 לגבי **חברת צ.א.ג. + ע"א 8500/10 אביעד פרל** לגבי ע"מ 07-906 **עלי ברנע**. לפיכך, יש לבדוק היטב את מקורות המיסוי לחלוקת הדיבידנד, בטרם מתקבלת ההחלטה על חלוקתו.

8. החוק לעידוד השקעות הון

לפירוט נוסף לגבי תיקון 68 לחוק העידוד, שיצר שינוי מהותי ביותר בחוק החל משנת המס 2011 (מפעל מועדף).

במסגרת החוק לשינוי סדרי עדיפויות משנת 2013 בוצע תיקון 71 לחוק העידוד הקובע העלאה של שיעורי המס המוטלים על חברה מועדפת בשל הכנסתה המועדפת, וכן העלאה של שיעור המס ל-20% על דיבידנד שמקורו בהכנסה מועדפת ובמקרים מסוימים מהכנסות שמקורן במפעל מוטב או מפעל מאושר.

לפירוט לגבי התיקון המהותי הקודם לחוק העידוד, תיקון מס' 60 לחוק (מפעל מוטב).

כללי

- **הודעה על החלת הוראות מפעל מועדף** - חברה המבקשת להחיל עליה את הוראות תיקון 68 לחוק העידוד (מפעל מועדף) ובכך לוותר על ההטבות הקודמות מכוח נוסח החוק הישן (הטבות של מפעל מוטב ומפעל מאושר), צריכה לשלוח הודעה (באמצעות [טופס 908](#)) לא יאוחר מהמועד הקבוע להגשת הדוח השנתי (לפי פרשנות רשות המסים, מדובר במועד שנקבע בפקודה ללא אורכות) וההודעה תחול לגבי שנת המס שלאחר שנת המס שלגביה הוגש הדוח ואילך, **בלא זכות חזרה ממנה**. לפיכך, לגבי חברה שטרם מסרה הודעה זו לגבי שנת המס 2015 (או קודם לכן) ומעוניינת להחיל את ההטבות החדשות בשנת המס 2016, צריכה לשלוח את ההודעה לכל המאוחר עד ליום 31 במאי 2016.
- בחינה האם המפעל עומד בתנאים המקדמיים של "מפעל מועדף" - ייצוא של לפחות 25% ממכירתיו² ו"מפעל תעשייתי" כהגדרתו בסעיף 51 לחוק.
- בדיקת שיעורי הפחת, לרבות כדאיות דרישת פחת מואץ לפי חוק העידוד, לעומת תביעת פחת מואץ לפי תקנות הפחת שהותקנו מכוח חוק התיאומים או תביעת שיעורי פחת רגילים.
- בחינת חשיפה לפעולות במסלול הטבות חלופי שעלולות להיחשב כתשלום דיבידנד על פי סעיף 51(ח) לחוק (כנוסחו לפני תיקון מס' 60) או על פי סעיף 51ב כנוסחו אחרי תיקון 60 לגבי מפעל מוטב. יש לבדוק את החשיפה גם לגבי הכנסות פטורות של מפעל מאושר באזור פיתוח א' במסלול מענקים.
- בחינת קיוזים של הפסדים מועברים ושוטפים, לאור פסקי דין **כרמל אולפינים ומודול בטון** של ביהמ"ש העליון ועמדת רשות המסים, כפי שהובעה **בחוזר מס הכנסה מס' 11/2011** לגבי קיוז הפסדים במפעל מעורב.
- יש לשקול הקדמת/דחיית הכנסות (שלא באופן מלאכותי) במקרים של סיום/התחלת תקופת הטבות של מפעל מוטב/כתב אישור כלשהו (לא רלוונטי למפעל מועדף). לעניין סיום תקופת ההטבות, תשומת לבכם שבפס"ד סטרלינג סופטוור של ביהמ"ש העליון נקבע, שיש למנות את התקופה של 14 השנים מתחילת שנת המס שבה ניתן כתב האישור.
- בדיקת חישוב הצמדת מחזורי בסיס למדד תפוקות התעשייה או לשער מטבע היצוא העיקרי (כנמוך), למי שיש ייצוא מינימלי של 70% (ישיר או עקיף). (לא רלוונטי לחברה שבחרה להחיל על הכנסותיה את תיקון 68 לחוק).
- "שיעור השקעת חוץ" בחברה נקבע לפי השיעור הנמוך ביותר ביום מסוים באותה שנה. על כן מומלץ לדחות הקטנת שיעור זה לאחר תום השנה, בכדי למנוע את הקטנת "שיעור השקעת חוץ" בשנת המס 2015. נציין שלפי עמדת רשות המסים לא ניתן להגדיל את שיעור השקעת החוץ לאחר 31.12.2010. (שיעור השקעת חוץ אינו רלוונטי לחברה שבחרה להחיל על הכנסותיה את תיקון 68 לחוק).

מפעלים מאושרים - מסלול מענקים

- לגבי תוכניות לאחר תיקון 68 לחוק עידוד השקעות הון- רלבנטי רק לאזור פיתוח א'.
- בדיקת עמידה בתנאי כתב האישור של "מפעל מאושר" (לרבות תנאי ייצוא והעסקת מינימום של עובדים).

² תשומת לב לע"מ 10-11-56410-כ.צ.ט נוביס בע"מ, בו נקבע שייצוא לחו"ל שלא במישרין, אלא באמצעות חברה משווקת, עלול לשלול את ההטבות שהוענקו בחוק.

- שיקולים לגבי עיתוי רכישת נכסים לפי התכנית המאושרת ומועד התחלת הייצור, בהקשר למועד הרצוי לקביעת שנת ההפעלה, מחזור הבסיס והתחלת תקופת ההטבות, ובהתחשב באפשרות לקיום בפועל של תחזיות הייצור.
 - על מנת למנוע חשיפה לפגיעה עתידית במעמד המפעל המאושר ובהטבות המגיעות לו, נדרשים הצעדים הבאים:
- (1) יש לדאוג לבצע הקצאת הון מניות עד סוף השנה בשיעור של לפחות 24% מהיקף ההשקעות שבוצעו במהלך שנת 2015. הקצאת המניות יכולה להיעשות בדרכים הבאות:
 - הקצאה כנגד מזומן אשר יוזרם על ידי בעלי המניות.
 - הקצאה כנגד היוון עודפים או יתרות זכות של בעלי המניות.
 - (2) יש לבדוק את היקף ההשקעות אשר בוצעו בפועל ביחס לתוכנית המאושרת, על מנת שלא להיכנס לחריגה מתוכנית זו. במידת הצורך יש להגיש בקשה לתוספת השקעה.
 - (3) יש להיערך לקראת הכנה והגשת דוחות ביצוע תקופתיים לחברת ענבל ומרכז השקעות. ניתן לבקש את הארכת תקופת ביצוע ההשקעות במידה ונדרש. נציין כי מדובר בתכניות שאושרו על-ידי מרכז השקעות בלבד.
 - (4) יש לשאוף להקטנת יתרות החובה (חייבים) של בעלי המניות בחברה. יתרות חובה אלו מקטינות למעשה את ההון הנפרע הדרוש לעמידה בתנאי הלימות ההון של התוכנית.

שחיקת מחזורי בסיס (לא רלוונטי למפעל מועדף)

- יש לבחון בשנת הבחירה, עמידה בקריטריונים שנקבעו בתקנות לעידוד השקעות הון (הפחתת מחזור בסיס), התשס"ז-2007 לעניין שחיקת מחזור בסיס.
- התקנות מאפשרות לחברות אשר עונות להגדרות ולקריטריונים המפורטים בתקנות, להפחית את מחזור הבסיס שלהן מידי שנה בשיעור של 10% מהשנה הקובעת (שנת ההפעלה או שנת הבחירה), כך שלמעשה מחזור גדול יותר ייוחס לתוכניות ההרחבה המוטבת (או המאושרת), ובכך להגדיל משמעותית את הטבות המס.
- עיקרי הקריטריונים לדרישת שחיקת מחזור בסיס:

- השקעה מהותית מינימאלית במחקר ופיתוח - שיעור של 7% ממחזור המכירות. **יש לקבל את אישור המדען הראשי לעמידה בתנאי זה (נדגיש, כי לא ניתן לקבל את אישור המדען אם הפניה אליו מתבצעת יותר משלוש שנים מתום השנה אליה מתייחסת הבקשה).**
- העסקה מהותית מינימאלית של עובדים בעלי השכלה אקדמאית במקצועות ובתחומים אשר נקבעו בתקנות - שיעור של 20% מכלל העובדים.
- עמידה במבחן תחלופת המוצרים בשיעור של 50% בפרק זמן כפי שקבוע בתקנות, או לחלופין עמידה במבחן ההשקעות - ביצוע השקעות מהותיות בהתאם לנדרש בתקנות.

קבלני משנה

בהתייחס לחברות הפועלות כקבלני משנה ומשווקות את תוצרתן ליצואנים בעלי מעמד של מפעל מועדף, מפעל מאושר או מפעל מוטב, יש לבחון עמידה בתקנות לעידוד השקעות הון (תנאים שבהתקיימם יראו במפעל המוכר רכיב למפעל אחר, מפעל זכאי להטבה), התשס"ז-2007.

9. הפחתת השקעה של חברות ישראליות במניות של חברות בתחום תעשיות עתירות ידע

עידוד השקעה של חברות ישראליות גדולות/בינוניות המהוות חברות "מוטבות" /"מועדפות", בחברות ישראליות קטנות, שעיסוקן בתחום תעשיות עתירות הידע, באמצעות ניכוי חלק מההשקעה במניות על פני חמש שנים. בהתאם לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012, החלק מעלות רכישת מניות כאמור (שלא בדרך של הקצאה) שבוצעה בשנים 2011-2015, העולה על הונה העצמי של החברה הנרכשת, יופחת על פני 5 שנים, בהתקיים כל התנאים שנקבעו בסעיף. משמעות הפחתה זו הינה הקדמת הוצאה, ללא הבדל בשיעור החיסכון במס. לכך השלכה אף לעניין קיזוז הפסדים.

10. רווחים ראויים לחלוקה

סעיף 94 לפקודת מס הכנסה, מאפשר להקטין את מרכיב הרווח הריאלי בגין מכירת מניות. בשל "הרווחים הראויים לחלוקה" (ר"ל). באופן כללי הם מחושבים לפי החלופה הנמוכה בין הרווחים החשבונאיים שנצטברו בין תום השנה הקודמת לרכישת המניה עד לתום השנה שקדמה למכירה עם תוספות וגרועות כמוגדר בסעיף ("חלופה חשבונאית") לבין הסכומים שהתחייבו במס בשנים הרלוונטיות עם ניכויים מסויימים ("חלופה מיסויית").

בפסק דין **אורן ז'ורבין** (ע"א 7566/13) שניתן ביום 22 ביוני 2015, דחה ביהמ"ש העליון את הערעור של פקיד השומה וקבע כי את המילים "נתחייבו במס" שבחלופה המיסויית, יש לפרש באופן תכליתי ולכן ניתן להתחשב ברווחי אקוויטי גם בחלופה המיסויית. כאשר מדובר ברווחים ששולם בגינם המס הסופי בו ניתן לחייב אותם, ובמקרה של רווחי אקוויטי מדובר במס חברות ברמת החברה הכלולה, הרי שיש לראות את אותם רווחים כאילו נתחייבו כבר במס. יודגש, לעניין זה, כי יש צורך בבדיקה פרטנית מדוקדקת ונפרדת בכל מקרה ומקרה, בגדרה תבחן השאלה האם רווחי האקוויטי נתחייבו במס הסופי שניתן לחייב אותם.

תיקון 147 לפקודה קובע, שהסעיף יחול גם לגבי מכירת מניות סחירות בבורסה (לא יחול על יחיד שרכש את המניות החל מיום 1 בינואר 2003), ובלבד שהמוכר הינו בעל מניות מהותי במועד המכירה או במועד כלשהו בשנים עשר החודשים שקדמו למכירה. התחולה לגבי מכירת מניות סחירות היא על רווחים ראויים לחלוקה שנצברו מיום 1 בינואר 2006 ואילך.

לפיכך, **לפני רישום מניות למסחר בבורסה**, יש להיערך בהתאם (לדוגמא: באם בעלי המניות הינן חברות - חלוקת דיבידנד מתוך רווחים שנוצרו עד וכולל שנת 2005 בפטור ממס, טרם רישום המניות למסחר בבורסה, ואולם, יש לשים לב גם לסעיף 94 לפקודה, לגבי הקטנת הפסד הון ממכירת מניות בשל חלוקת דיבידנד ב-24 החודשים שקדמו למכירה).

פרק ב. נושאים הקשורים עם מיסוי היחיד

1. מס מיוחד על הכנסות גבוהות - סעיף 121ב לפקודה

במסגרת תיקון 195 לפקודה³ התווסף לפקודה סעיף 121ב, שכותרתו "**מס על הכנסות גבוהות**". בהתאם לסעיף זה, על אף האמור בכל חיקוק, יחיד אשר הכנסתו החייבת בשנת המס עלתה על 810,720 ש"ח (נכון לשנת המס 2015) ישלם **מס נוסף בשיעור של 2% מסכום ההכנסה החייבת העולה על 810,720 ש"ח**.

המס הנוסף חל החל מיום 1 בינואר 2013 (יום התחילה) והוא חל על הכנסה שהופקה ביום התחילה או לאחריו.

³ פורסם בספר החוקים 2382 מיום 13 באוגוסט 2012 כחלק מחוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה). [התשע"ב-2012](#).

הוראות סעיף 8(ג) לפקודה יחולו לגבי ההכנסות הקבועות בו, בחישוב ההכנסה החייבת לעניין סעיף זה.⁴

יובהר, כי הכנסה חייבת בסעיף זה מוגדרת כלהלן:

"הכנסה חייבת כהגדרתה בסעיף 1 וכמשמעותה בסעיף 89, למעט סכום אינפלציוני כהגדרתו בסעיף 88 וסכום אינפלציוני כהגדרתו בסעיף 47 לחוק מיסוי מקרקעין, ולרבות שבח כמשמעותו בחוק מיסוי מקרקעין, ואולם לגבי מכירת זכות במקרקעין בדירת מגורים כהגדרתה בחוק האמור - רק אם שווי מכירתה עולה על 4 מיליון שקלים חדשים והמכירה אינה פטורה ממס לפי כל דין; הסכום האמור יתואם בהתאם להוראות סעיף 9(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין, ולענין זה יהיה המדד הבסיסי כאמור באותו סעיף המדד שפורסם ביום ד' בשבט התשע"ג (15 בינואר 2013)".

המשמעות היא, ששבח ייכלל בהגדרת הכנסה החייבת במס הנוסף, פרט לשבח ממכירת דירת מגורים ששווי מכירתה אינו עולה על 4 מיליון ש"ח.

2. שיקולי פעילות באמצעות חברות לעומת פעילות של יחידים

ביום 3 בספטמבר 2015 הודיעו ראש הממשלה ושר האוצר כי בכוונתם להפחית את שיעור מס החברות החל מתחילת 2016 לשיעור של 25%. נכון לכתיבת חוברת זו טרם החל תהליך החקיקה בנושא ולא ברור אם הוא אכן יצא לפועל.

לגבי פעילות עסקית - בשנת 2015 קיים בקירוב איזון בין מיסוי הכנסות עסקיות רגילות אצל חברות וחלוקתן כדיבידנד לבין מיסוי פעילות עסקית על ידי יחידים. לעומת זאת, בשנת 2016 אם אכן תתבצע הפחתה בשיעור מס החברות, עשוי להיות יתרון מסוים למיסוי הכנסות עסקיות רגילות אצל חברות וחלוקתן כדיבידנד לעומת מיסוי פעילות עסקית על ידי יחידים, ולהלן פירוט:

ניתוח הבדלי המיסוי בין פעילות באמצעות יחיד לעומת הפעילות באמצעות חברה בשנת 2015:

שנת מס 2015	שיעור המס השולי המירבי על יחידים (לא כולל ביטוח לאומי)	שיעור מס החברות	שיעור המס הכולל על החברה ובעלי מניותיה בחלוקת דיבידנד לבעל מניות מהותי	הפרש מס
ללא מס הכנסות גבוהות	48%	26.5%	48.55%	(0.55%)
כולל מס הכנסות גבוהות	50%	26.5%	50%	-

- **לגבי פעילות עסקית** - שיעור המס השולי המירבי לפעילות באמצעות היחיד הינו - 48%, ועל הכנסות מעל 810,720 ש"ח (מעודכן לשנת 2015) בשנה תוספת של 2%, ובסך הכל - 50%.

לעומת זאת, שיעור המס הכולל על החברה ובעלי מניותיה בחלוקת דיבידנד לבעל מניות מהותי בשנת 2015 הינו - 48.55% (26.5% מס חברות + 30% \times 73.5), ואם מדובר על יחיד עם הכנסות שנתיות מעל 810,720 ש"ח (מעודכן לשנת 2015) שיעור המס הכולל בפעילות באמצעות חברה הינו - 50% (26.5% מס חברות + 32% \times 73.5). על כן, אין כמעט הבדל בשיעורי המס בין פעילות עסקית כיחיד לבין פעילות עסקית באמצעות חברה, אם מושכים את רווחי החברה באופן שוטף.

⁴ סעיף 8(ג) לפקודה מתיר לפרוס הכנסות מיוחדות על פני מספר שנים כמפורט בסעיף. סוגי ההכנסות הינם: הפרשי שכר, דמי פדיון חופשה, מענק פרישה או מוות, סכום המתקבל עקב היוון קצבה. באמצעות הפרישה, ניתן להקטין את סכום ההכנסה החייבת השנתית בגין ההכנסות המיוחדות, כך שהמס הנוסף לא ישולם בגין או יצומצם משמעותית.

ניתוח הבדלי המיסוי בין פעילות באמצעות יחיד לעומת הפעילות באמצעות חברה בשנת 2016
(תחת ההנחה ששיעור מס החברות יופחת):

שנת מס 2016	שיעור המס השולי המירבי על יחידים (לא כולל ביטוח לאומי)	שיעור מס החברות	שיעור המס הכולל על החברה ובעלי מניותיה בחלוקת דיבידנד לבעל מניות מהותי	הפרש מס
ללא מס הכנסות גבוהות	48%	25%	47.5%	0.5%
כולל מס הכנסות גבוהות	50%	25%	49%	1%

- **לגבי פעילות עסקית** - שיעור המס השולי המירבי לפעילות באמצעות היחיד הינו - 48%, ועל הכנסות מעל 810,720 ש"ח (מעודכן לשנת 2015) בשנה תוספת של 2%, ובסך הכל - 50%.

לעומת זאת, שיעור המס הכולל על החברה ובעלי מניותיה בחלוקת דיבידנד לבעל מניות מהותי הצפוי להיות בשנת 2016 הינו - 47.5% (25% מס חברות + 30% \times 75%), ואם מדובר על יחיד עם הכנסות שנתיות מעל 810,720 ש"ח (מעודכן לשנת 2015) שיעור המס הכולל בפעילות באמצעות חברה יהיה - 49% (25% מס חברות + 32% \times 75%). על כן, **עשוי להיות יתרון קטן לפעילות עסקית באמצעות חברה, אפילו אם מושכים את רווחי החברה באופן שוטף.**

נוסיף גם, שכאשר משקללים בחישוב את דמי הביטוח הלאומי החלים, ישנו יתרון במיסוי הכנסות עסקיות רגילות אצל חברות על פני מיסוי כיחידים, מאחר ששיעור המס הכולל המופיע בטבלה לעיל אינו כולל את דמי הביטוח הלאומי.

- **לגבי מיסוי רווח הון** - קיים יתרון מס משמעותי במיסוי רווחי הון של יחידים לעומת חברות.

נטל המס אצל יחיד הינו 25%, או 30% - באם אותו יחיד הינו בעל מניות מהותי, ועל הכנסות מעל 810,720 ש"ח בשנה (מעודכן לשנת 2015) תוספת של 2%, ואילו נטל המס הכולל על רווח הון בידי חברה וחלוקתו כדיבידנד ליחיד (שהינו בעל מניות מהותי בחברה) הינו בשנת המס 2015 לכל הפחות 47.5% (25% מס חברות + 30% \times 75% על הדיבידנד).

3. הכנסות ריבית שלא ממוסד בנקאי

- הלוואות שניתנות לחברה על ידי יחיד (שאינו בעל מניות מהותי באותה חברה⁵): הכנסת הריבית הריאלית, בהלוואה צמודה, ממוסה בידי היחיד בשיעור של 25% ובהלוואה לא צמודה - הכנסת הריבית ממוסה בשיעור של 15%. מאחר ואין שוני לצורך מס בין הלוואה לחברה לבין הפקדה בפקדון בנקאי, מומלץ לבחור בעדיף מביניהם על בסיס כלכלי.
- הפרשי הצמדה על הלוואה פטורים ממס בידי היחיד (בין אם הוא בעל מניות מהותי, בין אם לאו), בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 9(13) לפקודה. לגבי יחיד בעל שליטה יחולו לחילופין גם תקנות מ"ה (פטור ממס על הפרשי הצמדה בשל יתרה מזכה של בעל שליטה), התשנ"ח-1998.

⁵ שיעור המס על הכנסות מריבית הנובעות במישרין או בעקיפין מחברה שהיחיד הינו בעל עניין מהותי בה הינו לפי שיעור המס השולי ולא 15%/25%.

4. השלמת תשלומים עד לתום השנה.

- השלמת תשלומים עד תום שנת המס לשם קבלת הטבות מס:
 - (1) לקופות גמל ולביטוח חיים.
 - (2) לקרן השתלמות.
 - (3) תרומות למוסדות מוכרים.
- לגבי עצמאים - הקדמת התשלום למוסד לביטוח לאומי שמועד פירעונו חל ב-15 בינואר 2016, לשם ניצול הניכוי בשנת המס 2015 בהתאם להוראות סעיף 47א לפקודה.
- השלמת תשלומי התחייבויות להוצאות לגבי מי שהכנסתו מדווחת על בסיס מזומנים (שכר דירה, חשמל, הוצאות משרד, משכורת חודש דצמבר לעובדים, שכר טרחת עו"ד ורו"ח וכיוצ"ב).
- קביעת מועד תקבול דמי שכירות מראש, בכפוף להוראות החוק המתייחסות להכנסות מהשכרת דירה למגורים (לעניין הכנסות מהשכרת דירת מגורים).
- רכישת קופות רושמות לפני תום שנת המס.
- השלמת תשלומים המקנים זיכוי מסכום המס בעד הוצאות להחזקת קרוב במוסד ששולמו עד 31 בדצמבר 2015.

5. הגירה מישראל והגירה לישראל

- מומלץ לתושב ישראל המבקש להגר למדינה זרה ומבקש להיחשב כתושב חוץ בשנת המס 2016 להקפיד ולעזוב את ישראל עד ליום ה-29 לינואר 2016, אחרת תחול החזקה (הניתנת לסתירה) שהוא נחשב כתושב ישראל.
- מומלץ לתושב ישראל העומד להגר למדינה זרה, לשקול לבצע רכישת נכסים רק לאחר ההגירה מישראל (על מנת להימנע מתשלום "מס יציאה" לפי סעיף 100א לפקודה).
- לגבי עובדים שמבצעים relocation ואמורים לקבל אופציות מהמעביד בחו"ל, כדאי לשקול לקבל את האופציות רק לאחר ההגירה מישראל (כמובן, רק אם הדחייה אינה מהווה פעולה מלאכותית).

6. חוק הביטוח הלאומי - מיסוי הכנסות פסיביות והכנסות של בעלי מניות בחברה משפחתית

מבוטח שהוא עובד שכיר או עובד עצמאי או עובד שכיר שהוא גם עובד עצמאי, ויש לו הכנסה מהמקורות האחרים בסעיף 2 לפקודה אשר אינה הכנסה מעבודה או כעצמאי, יחויב בדמי ביטוח על הכנסתו האחרת, אף אם היא פחותה ממצחית סך הכנסותיו כשכיר וכעצמאי. ואולם, לא יחויבו בדמי ביטוח הכנסות מסוימות מדיבינד, מריבית ומדמי שכירות למגורים, כמפורט בחוק הביטוח הלאומי.

הכנסה מחברה משפחתית, חברה שקופה או מחברת בית, יראו אותה כאילו חולקה בסוף שנת המס לבעלי המניות בה או לחברי החברה, לפי העניין, והכול בהתאם לזכאותם היחסית ברווחי החברה במועד האמור, כל זאת ללא קשר למועד חלוקת ההכנסות בפועל.

7. מועד החיוב בביטוח לאומי לגבי אופציות שאינן נסחרות

המוסד לביטוח לאומי הסכים לבטל פסק דין אשר ניתן על ידי ביה"ד האזורי לעבודה, ולהסכמת הצדדים ניתן תוקף של פסק דין של בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 07/547 שרון טופז ואח' נ' המוסד לביטוח לאומי), תוך שנקבע, כי מועד החיוב במס בגין הכנסה מאופציות שאינן נסחרות (ואשר הוקצו על פי סעיף 3(ט) לפקודה) הינו מועד מימוש האופציות בפועל ולא מועד הבשלתן לראשונה.

8. השקעה של יחיד בחברה עתירת מו"פ

בהתאם לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012, השקעה במניות של חברה עתירת מו"פ, המצויה בשלב הראשוני של פעילות המו"פ (שלב ה-Seed), בידי משקיע יחיד, שבוצעה בשנים 2011-2015, עשויה להיות מותרת בניכוי לצורכי מס, בפריסה על פני 3 שנים⁶, בהתקיים תנאים מסוימים. באופן זה, עלות המניות תותר בניכוי לפני מכירת המניות ותגרום לחסכון במס גדול יותר, מאחר שהיא תסווג כהוצאה פירותית (חיסכון במס לפי שיעור מס שולי) ולא כמחיר מקורי בחישוב רווח הון (חסכון במס בשיעור של 30%/25% או בשיעור של 32%/27% במקרה של תשלום מס נוסף של 2% על הכנסות גבוהות). להתרת עלות ההשקעה בניכוי, השלכה אף לעניין קיזוז הפסדים.

9. שינויים משמעותיים במיסוי מקרקעין

במהלך השנים האחרונות חלו שינויים משמעותיים במיסוי מקרקעין. תחילה, התאפשרה בהוראת שעה (שהסתיימה ביום 30 ביוני 2013) מכירת דירות מגורים נוספות בפטור ממס (מעבר לפטורים הרגילים) ששימשו בפועל למגורים וכאלו שלא שימשו למגורים. מנגד, במסגרת החוק לשינוי סדרי עדיפויות (פורסם במהלך 2013), בוטל לראשונה הפטור הידוע למכירת דירת מגורים אחת לארבע שנים, נקבעה העלאה בשיעורי מס הרכישה על דירות השקעה (שאף הוגדלה שוב באופן משמעותי החל מיום 24.6.15) ובוטלו מרבית ההטבות שניתנו לתושבי חוץ בקשר לדירות בישראל.

10. פיצוי לעובד בשל שינוי מבנה ותשלום לעובד פורש בשל אי תחרות- הכנסה הונית או פירותית?

לאחרונה פורסמו פסקי דין רבים העוסקים במיסוי של תקבול המתקבל עקב סיום יחסי עבודה, שחלקם סותרים.

לקביעה אם מדובר בהכנסה פירותית או הונית יש משמעות לעניין שיעור המס שיחול על הכנסה זו, לקביעת החובה בתשלום ביטוח לאומי, וגם לסוגיות נוספות כגון קיזוז הפסדי הון וכד'.

כמו כן, קיימת הצעת חוק (שטרם עברה את הליכי החקיקה המחייבים), לפיה מוצע לראות בכל מענק או טובת הנאה שהגיעו ליחיד אגב סיום יחסי עבודה, לרבות פרישה או אגב הפסקת מתן שירותים ובכלל זה בגין אי-תחרות כהכנסה פירותית.

לאור הפסיקה העניפה והצעת החוק, יש לבחון היטב את המשמעות לענייני מס של קבלת תקבול בנסיבות של סיום יחסי עבודה או הפסקת מתן שירותים.

11. הטבות המס לקצבה

במסגרת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), התשע"ב-2012 (תחילה מיום 1 בינואר 2012) הורחבה מסגרת הטבות המס בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה, לרבות הוראות מטיבות לבעלי שליטה בחברות מעטים בניכוי הוצאה בגין הפקדות לקופות גמל לקצבה.

בכבוד רב,

הוכן בלשכת רואי חשבון בישראל באדיבות ברייטמן, אלמגור ושות', רו"ח

"תוכן זה מוגן בזכויות יוצרים"

⁶ על פי חוזר 12/2011 של רשות המסים, ניתן לדרוש את 22 סכום ההשקעה כבר בשנת המס הראשונה.